

อินเดียพลัดถิ่น: การเดินทางจากอนุทวีปสู่โลกใหม่

ศรัทธา พูลสวัสดิ์

บทคัดย่อ

จากอดีตถึงปัจจุบันการย้ายถิ่นฐานออกจากมาตุภูมิเพื่อไปสร้างชุมชนพลัดถิ่นในดินแดนแห่งใหม่ได้เกิดขึ้นจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหลายทั่วโลก การอพยพย้ายถิ่นฐานเหล่านั้นได้ถูกพิจารณาว่าเป็นปรากฏการณ์ของโลกซึ่งมีผลกระทบอันยิ่งใหญ่ในการกำหนดประวัติศาสตร์โลก ในจำนวนของการอพยพย้ายถิ่นฐานเหล่านั้น การอพยพของชาวอินเดียออกจากอนุทวีปไปยังดินแดนแห่งใหม่นั้นเป็นเรื่องที่ชาวโลกต่างรับรู้มาเป็นเวลานาน เช่นเดียวกับการย้ายถิ่นฐานและการพลัดถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ การอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียพลัดถิ่นได้เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุและหลายรูปแบบ ทั้งนี้บทความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และพัฒนาการของชาวอินเดียพลัดถิ่นในแต่ละยุคสมัย โดยผู้เขียนมุ่งเน้นที่จะนำเสนอให้เห็นถึงสาเหตุและแรงจูงใจในการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียออกจากมาตุภูมิสู่ดินแดนใหม่ทั่วโลก อนึ่งผู้เขียนได้แบ่งการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียออกเป็น 3 ระยะได้แก่ การพลัดถิ่นในยุคแรกเริ่ม การพลัดถิ่นในยุคแห่งการครอบครองของเจ้าอาณานิคมตะวันตก และการพลัดถิ่นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20

Abstract

Emigrations of peoples to create diasporic communities have long occurred and have involved many racial groups across the world. Such movement are considered global phenomena which have had great impact on world history. Among such movements, that of Indians out of South Asia has long been well known. Like other movements and displacements of people, the Indian diaspora has had many causes and forms. This article is a study of the history and development of displaced diaspora Indians in each period. The researcher explains the causes of migration and motivation of the migrants in leaving their motherland for new lands across the world. The researcher has divided Indian migration into three main periods: the displacements in early times, those in the age of colonialism, and those in the twentieth century.

การพลัดถิ่นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกและมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานควบคู่กับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ในปัจจุบันเรื่องราวของคนพลัดถิ่นนับเป็นอีกประเด็นที่ได้รับความสนใจในแวดวงวิชาการหลากหลายสาขา ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ วรรณคดี ฯลฯ การศึกษาเรื่องราวของคนพลัดถิ่นในแต่ละชาติพันธุ์มักสะท้อนถึงความสัมพันธ์กันระหว่างพวกเขา กับ มาตุภูมิและดินแดนใหม่ (โลกใหม่) ที่พวกเขา้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ในจำนวนของคนพลัดถิ่นที่มีอยู่หลากหลายชาติพันธุ์และกระจายกันอยู่ทั่วโลก ชาวอินเดียนับเป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นสูงอยู่ในอันดับต้นๆ ดังที่มีการประเมินจากรัฐบาลอินเดียว่าจำนวนของประชากรชาวอินเดียพลัดถิ่นทั่วโลกมีมากกว่า 20 ล้านคน (Sen, 2005: 73) ด้วยเหตุนี้จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะพบว่าชาวอินเดียพลัดถิ่นได้เข้าไปมีส่วนในการสร้างประวัติศาสตร์ให้กับประเทศต่างๆ ร่วมกับพลเมืองซึ่งเป็นเจ้าของประเทศอยู่เสมอ จนอาจกล่าวได้ว่าอินเดียพลัดถิ่นเป็นอีกหนึ่งชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างประวัติศาสตร์ของโลกอย่างปฏิเสธไม่ได้

จากอดีตถึงปัจจุบันชาวอินเดียพลัดถิ่นจำนวนมากได้กลายเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และเมื่อกล่าวถึงชาวอินเดียพลัดถิ่น หรือแม้แต่คนพลัดถิ่นชาติอื่นๆ ก็ตาม สิ่งสำคัญประการแรกคือการทำความเข้าใจความหมายโดยรวมของคำว่า “คนพลัดถิ่น” ซึ่งมีความหมายในเชิงประวัติศาสตร์และมีพัฒนาการในการให้คำจำกัดความที่น่าสนใจ ทั้งนี้คำว่า “คนพลัดถิ่น” หรือ “Diaspora” มีรากศัพท์มาจากคำในภาษากรีก 2 คำ ได้แก่ คำว่า “*dia*” ซึ่งแปลว่า “ตลอด, ทั่ว” และ คำว่า “*speiro*” ซึ่งแปลว่า “การกระจายออกไป” ดังนั้นความหมายโดยรวมของ “Diaspora” จึงหมายถึง การกระจายออกไปทั่ว (Lal, Reeves & Rai, 2007: 14) ในเบื้องต้นนั้นคำว่า “Diaspora” ใช้อ้างถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวยิวในคราวที่ถูกขับไล่ออกจากดินแดนปาเลสไตน์เมื่อครั้งที่จักรวรรดิโรมันเรืองอำนาจ ต่อมาการให้คำจำกัดความของคำดังกล่าวได้ขยายความครอบคลุมไปถึงชาวยิวที่อาศัยอยู่นอกประเทศอิสราเอลอีกด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบันความหมายของคำว่า “Diaspora” ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การศึกษาเรื่องราวของชาวยิวอีกต่อไป ด้วยเหตุที่ว่า การให้คำจำกัดความของคำดังกล่าวได้ขยายวงกว้างครอบคลุมไปถึงการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ (ethnic and racial community) อื่นที่อพยพย้ายถิ่นฐานออกจากมาตุภูมิของตนเองไปสู่ดินแดนใหม่ (Lal, 2003: 47) ดังนั้นคำว่า “Diaspora” จึงกลายเป็นคำสากลที่ถูกใช้กับประชากรของทุกชนชาติจนกลายเป็นคำที่คุ้นเคยไปโดยปริยาย ดังจะเห็นได้ว่าเรื่องราวของคนพลัดถิ่นหลายชาติพันธุ์ได้ถูกนำมาศึกษาและเผยแพร่สู่การรับรู้ของคนทั่วไป เช่นเรื่องราวของชาวจีนหรือชาวอัฟริกันพลัดถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้คำว่า “Diaspora” ได้ถูกนำมาใช้กับชาวอินเดียผู้อพยพถิ่นฐานออกนอกอนุทวีปไปยังภูมิภาคต่างๆ ของโลกเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ความหมายของคำว่าชาวอินเดียพลัดถิ่นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ชาวอินเดียผู้ย้ายถิ่นฐาน

ไปอยู่ประเทศอื่นๆ (non-resident Indians) และพลเมืองของชาติใดก็ตามที่มีเชื้อสายอินเดีย (persons of Indian origin) อนึ่งบทความนี้ผู้เขียนมุ่งเน้นที่จะนำเสนอถึงจุดกำเนิด รูปแบบและพัฒนาการในการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียพลัดถิ่นในสมัยต่างๆโดยสังเขป

เนื้อหา

แม้ว่าการย้ายถิ่นฐานออกจากมาตุภูมิของชาวอินเดียในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 จะเป็นที่รับรู้อย่างแพร่หลายมากที่สุดก็ตาม แต่จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ให้อะไรเกี่ยวกับ การอพยพออกจากอนุทวีปของชาวอินเดียได้ยืนยันให้เห็นว่า จุดกำเนิดและพัฒนาการในการพลัดถิ่นของชาวอินเดียสามารถนับย้อนกลับไปได้เป็นเวลากว่าหนึ่งสหัสวรรษและเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ สำหรับบทความนี้ผู้เขียนได้สรุปให้เห็นถึงภาพรวมของสาเหตุหลักๆ ในการเดินทางออกนอกอินเดียในยุคสมัยต่างๆ เพื่อชี้ให้เห็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย โดยมีการแบ่งช่วงเวลาของการอพยพย้ายถิ่นฐานออกเป็น 3 ยุคสมัยได้แก่ การพลัดถิ่นในยุคแรกเริ่ม การพลัดถิ่นในยุคแห่งการครอบครองของจักรวรรดิบริเตนใหญ่ และการพลัดถิ่นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20

การพลัดถิ่นในยุคแรกเริ่ม

แม้การเดินทางออกจากอนุทวีปของชาวอินเดียในยุคแรกจะเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุก็ตาม แต่โดยภาพรวมแล้วการอพยพย้ายถิ่นฐานของพวกเขาส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าเป็นประการสำคัญ ดังนั้นจึงอาจเรียกการพลัดถิ่นในยุคแรกนี้ว่าเป็น “การพลัดถิ่นในยุคแห่งการค้า” ดังที่ทราบกันเป็นอย่างดีว่าอินเดียเป็นชนชาติหนึ่งซึ่งมีชื่อเสียงในด้านการค้ามาตั้งแต่สมัยโบราณ หลักฐานทางประวัติศาสตร์หลายอย่างชี้ให้เห็นว่าชาวอินเดียได้เดินทางไปทำการค้ายังดินแดนใหม่ตั้งแต่ยุคพระเวท (Asthana, 1976: 133) ตลอดระยะเวลาในช่วงหนึ่งสหัสวรรษแรกของคริสตกาล การทำการค้าของอินเดียเป็นไปอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้พ่อค้าชาวอินเดียสามารถควบคุมตลาดการค้าในต่างประเทศได้หลายแห่ง (เนห์รู, 2545: 410) เหตุนี้เองจึงทำให้ไม่เป็นที่แปลกใจว่าทำไมอินเดียจึงกลายเป็นที่รู้จักและยอมรับในความมั่งคั่งโดยชาวต่างชาติมาตั้งแต่ยุคกรีก (Lamb, 1959: 25) การเดินทางไปทำการค้าของชาวอินเดียในสมัยโบราณอาศัยทั้งในทางทะเลและทางบก เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวอินเดียสามารถทำการค้าทางทะเลได้เป็นอย่างดีเป็นเพราะพวกเขาได้สัมผัสประสบการณ์จากการใช้ชีวิตอยู่ในบริเวณชุมชนชายฝั่ง ปัจจุบันดังกล่าวนี้นี้จึงเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพในการเดินเรือและการทำการค้าทางทะเล ตลอดจนนำไปสู่การอพยพย้ายถิ่นฐานไปยังดินแดนใหม่ในที่สุด

หากกล่าวถึงความสามารถและพัฒนาการในการเดินเรือเพื่อประโยชน์ทางการค้าของมนุษยชาติแล้ว ต้องยอมรับว่าอินเดียเป็นชาติชาติหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์การเดินเรือยาวนานที่สุดในโลก ด้วยเหตุที่ว่าอินเดียมีความสามารถในการต่อเรือมาตั้งแต่สมัยโบราณ (เนห์รู, 2545: 387) จากความสามารถนี้เองจึงทำให้การเดินเรือทำการค้าของชาวอินเดียได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเดินทางสำคัญทางประวัติศาสตร์ของโลกหลายเหตุการณ์ เช่นการแผ่ขยายอิทธิพลทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม

เข้าไปยังภูมิภาคต่างๆ ของโลกโดยเฉพาะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือแม้แต่เหตุการณ์อันเป็น โศกนาฏกรรมครั้งยิ่งใหญ่ของโลกอย่างการระบาดของกาฬโรค* (the Black Death) ในยุโรปในช่วงศตวรรษ ที่ 14 ซึ่งเป็นเหตุให้ประชากรเสียชีวิตมากถึงหนึ่งในสี่ของจำนวนประชากรชาวยุโรป ก็ยังคงเกี่ยวข้องกับการเดินเรือทำการค้าของชาวอินเดียเช่นกัน (Langer, 1973: 145)

นอกเหนือจากการทำการค้าทางทะเล จนทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานของชาวอินเดียนอกมาตุภูมิ ของพวกเขาแล้ว การทำการค้าทางบกก็นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เพิ่มจำนวนประชากรพลัดถิ่นด้วยอีก ทางหนึ่ง ชาวอินเดียในสมัยโบราณได้ใช้การสัญจรทางบกเพื่อติดต่อกับโลกภายนอกตลอดจนแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมกับดินแดนทางตะวันตกเฉียงเหนือเป็นสำคัญ เหตุนี้เองอาณาเขตชายแดนทางตะวันตกเฉียง เหนือจึงกลายเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของอินเดียในขณะนั้น โดยพื้นที่บริเวณ ดังกล่าวส่วนมากเป็นเทือกเขาขนาดใหญ่ที่สลับซับซ้อน และจะมีทางผ่านตามช่องเขาโดยธรรมชาติ 2-3 แห่งทางตะวันตกเฉียงเหนือที่รู้จักกันดีคือ ช่องแคบโบลัน (Bolan) และช่องแคบโคเบอร์ (Khyber) (Bridget and Allchin, 1968: 35)

ด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวจึงทำให้เมืองทางตะวันตกเฉียงเหนือได้กลายเป็นศูนย์กลาง การค้าทางบกที่ยิ่งใหญ่อย่างเช่นเมืองมุลตาน (Multan) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศปากีสถาน เมือง มุลตานแห่งนี้นับเป็นศูนย์กลางทางการค้าทางตะวันตกเฉียงเหนือที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่ง จากหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 8 ประชากรผู้อาศัยในเมืองนี้จำนวนมากเป็น ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ชาวเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าคนกลางในการทำการค้ากับ อาณาจักรมุสลิมซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตก ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองมุลตานเจริญเป็นอย่างยิ่ง ในรัชสมัย ของสุลต่านแห่งเดลีเชื้อสายเดิร์ก (the Turko-African Delhi Sultanate) ในช่วงปี ค.ศ. 1206-1527 ทั้งนี้การทำการค้าของกลุ่มผู้ประกอบการต่างๆ มีความใกล้ชิดกับชนชั้นปกครองมาโดยตลอด ด้วยเหตุ ที่ว่าความมั่งคั่งของพ่อค้าทั้งหลายได้มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของอาณาจักร

ยิ่งไปกว่านั้น บรรดากลุ่มผู้ประกอบการต่างๆ ยังเป็นแหล่งรายได้ในการเรียกเก็บภาษี ตลอดจนเป็นแหล่งสำรองเงินทุนในยามฉุกเฉินให้กับเหล่าชนชั้นปกครองด้วยอีกทางหนึ่ง ความใกล้ชิด และการสนับสนุนจากรัฐบาลได้ดำเนินเรื่อยมาตราบจนสมัยของราชวงศ์โมกุล (Mogul Dynasty) จากความสัมพันธ์อันดีระหว่างชนชั้นปกครองกับผู้ประกอบการนี้เอง ส่งผลให้การค้ามีความเจริญรุ่งเรือง และทำให้บรรดากลุ่มผู้ประกอบการสามารถขยายพื้นที่ทางการค้าไปยังดินแดนที่อยู่นอกเหนืออนุทวีป อีก 3 แห่งหลักๆ ได้แก่ อัฟกานิสถาน เอเชียกลาง และอิหร่าน ทั้งนี้การเดินทางไกลเพื่อทำการค้า ส่งผลให้เกิดชุมชนชาวอินเดียขึ้นตามเส้นทางที่กองคาราวานสัญจรผ่านไป ตลอดจนส่งผลให้จำนวน ประชากรในชุมชนชาวอินเดียพลัดถิ่นเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ

* การระบาดของกาฬโรคในครั้งนั้นมีจุดเริ่มต้นที่อินเดีย โดยมีตัวห้ำที่ติดอยู่กับหนูในเรือสินค้าเป็นพาหะ ต่อมาได้แพร่หลายไปยัง ดินแดนต่างๆ ที่ทำการค้าทางเรือกับอินเดีย

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในเบื้องต้นว่า สาเหตุของการเดินทางออกนอกอนุทวีปและตั้งถิ่นฐานยังดินแดนใหม่ในยุคแรกไม่ได้สิ้นสุดแค่การทำการค้าเท่านั้น ดังจะพบได้ว่าเหตุผลหลักๆ อีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการพลัดถิ่นของชาวอินเดียในสมัยก่อนนั้นคือการเดินทางเพื่อไปประกอบพิธีฮัจญ์ (Hajj) ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญ 1 ใน 5 ประการของศาสนาอิสลาม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548: 208) ที่บัญญัติไว้ว่าชาวมุสลิมควรเดินทางไปแสวงบุญที่เมืองเมกกะให้ได้อย่างน้อยหนึ่งครั้งในชีวิต ด้วยเหตุที่ว่าชาวมุสลิมถือว่าการประกอบพิธีฮัจญ์ถือเป็นจุดสูงสุดของชีวิตในด้านจิตวิญญาณ (the climax of spiritual lives) (Esposito, 2002: 21) จากข้อบัญญัติทางศาสนานี้บ่งเป็นแรงจูงใจให้ชาวอินเดียมุสลิมหลายคนเดินทางออกจากอนุทวีปเพื่อไปแสวงบุญยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของพวกเขา ทั้งนี้หลังจากการแสวงบุญเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นักแสวงบุญบางคนได้ตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ในดินแดนใหม่ต่อไปเพื่อไปศึกษาหลักธรรมทางศาสนาหรือมุ่งหวังที่จะเดินทางเพื่อไปเก็บเกี่ยวประสบการณ์ชีวิตที่เมืองเมดินา (Medina) อันเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และเป็นสถานที่ฝังศพขององค์ศาสนานบี (Butt, 2006: 217) ในขณะเดียวกันเมืองใหญ่ๆ อีกหลายแห่ง เช่น ไคโร (Cairo) แบกแดด (Bagdad) ดามัสกัส (Damascus) ก็ได้กลายเป็นจุดหมายในการเดินทางต่อไปของบรรดานักแสวงบุญทั้งหลาย (Lal, Reeves & Rai, 2007: 41)

นอกจากการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ของชาวอินเดียมุสลิมแล้ว การค้าทาสและการอพยพแรงงานก็นับเป็นอีกปัจจัยที่ก่อให้เกิดกระบวนการการพลัดถิ่นของชาวอินเดียในสมัยโบราณอีกเช่นกัน หนึ่งในคราวที่ชาวอินเดียต้องประสบกับปัญหาทุพภิกขภัย พวกเขามักจะขายตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวในฐานะทาสเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ในการเจือจุนครอบครัว ดังนั้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 อันเป็นยุคสมัยที่การค้าทาสรุ่งเรือง ชาวอินเดียที่ยอมขายตัวเองเพื่อเป็นทาสจึงถูกส่งไปยังดินแดนต่างๆ ของโลก โดยการดำเนินกิจการดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้การจัดการของบริษัทของมหาอำนาจยุโรป ดูเหมือนว่ากิจการดังกล่าวได้ทำให้จำนวนประชากรชาวอินเดียพลัดถิ่นเพิ่มจำนวนมากขึ้นทั้งในภูมิภาคยุโรป และดินแดนที่ชาวยุโรปเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์

การพลัดถิ่นในยุคแห่งการครอบครองของเจ้าอาณานิคมตะวันตก

การเข้ามายังอินเดียของมหาอำนาจอังกฤษนับเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่งของประวัติศาสตร์อินเดีย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่อินเดียตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ตลอดระยะเวลาเกือบ 3 ศตวรรษภายใต้อำนาจของจักรวรรดินิยมอังกฤษ เจ้าอาณานิคมได้สร้างผลกระทบในระยะยาวให้กับอินเดียหลายประการ หนึ่งในปรากฏการณ์การอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียไปยังดินแดนต่างๆ ก็จัดเป็นหนึ่งในจำนวนผลกระทบทั้งหลายที่มีความเกี่ยวข้องกับการเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในอินเดียของจักรวรรดินิยมอังกฤษ ทั้งนี้ความเกี่ยวข้องระหว่างการจัดการของมหาอำนาจอังกฤษกับการย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียได้ปรากฏในหลายรูปแบบ หากแต่รูปแบบที่ดูจะเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางคือการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียในลักษณะของ “แรงงานสัญญาจ้าง” (Indentured labour) ดังที่ทราบกันว่าการจ้างแรงงานในระบบสัญญาจ้างเกิดขึ้นอย่างจริงจังในยุคสมัย

แห่งการครอบครองของมหาอำนาจอังกฤษ การจ้างแรงงานชาวอินเดียตามสัญญาจ้างนี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มจำนวนประชากรอินเดียพลัดถิ่นให้มีมากขึ้น (Lal, Reeves & Rai, 2007: 46-47)

การจัดระบบแรงงานสัญญาจ้างเกิดจากความต้องการแรงงานเพื่อนำไปทำงานในอาณานิคมเพาะปลูก (plantation colonies) ซึ่งเป็นดินแดนภายใต้การดูแลและจัดการผลประโยชน์ของมหาอำนาจอาณานิคม สืบเนื่องจากการเลิกล้มระบบทาสของจักรวรรดินิยมอังกฤษในปี ค.ศ. 1838 ทำให้เกิดความขาดแคลนแรงงานของคนงานในอาณานิคมเพาะปลูก (Ashok, 2003: 33) แม้มหาอำนาจเจ้าอาณานิคมจะมีความต้องการในการว่าจ้างแรงงานทาสที่มีอยู่เดิมนั้นมาเป็นแรงงานให้กับตน แต่ดูเหมือนว่าผู้ที่เคยตกเป็นทาสต่างปฏิเสธข้อเสนองานของเจ้าอาณานิคม ด้วยเหตุว่าพวกเขาต่างก็ได้ตระหนักถึงเสรีภาพและศักดิ์ศรีของตนก่อนการจดจำถึงบทเรียนที่เลวร้ายในสมัยการเป็นทาส สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ทำให้พวกเขาไม่ปรารถนาที่จะกลับไปสู่สภาพความเป็นอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคมอย่างที่เคยเป็นมา ด้วยเหตุนี้จักรวรรดินิยมอังกฤษจึงพยายามหาทางออกในการจัดหาแรงงานเพื่อเข้าไปทำงานทดแทนแรงงานทาสเหล่านั้น

ในเบื้องต้นมหาอำนาจอาณานิคมได้อาศัยการว่าจ้างแรงงานจากแถบยุโรปและแอฟริกาภายใต้การทำสัญญาแรงงานจ้างเป็นเวลา 3-5 ปี เพื่อเข้าไปทำงานในอาณานิคมเพาะปลูก แต่ทว่าการว่าจ้างแรงงานจากพื้นที่ทั้งสองนั้นกลับต้องประสบกับความล้มเหลว เนื่องจากแรงงานเหล่านั้นล้วนไม่คุ้นเคยกับสภาพทางภูมิประเทศและภูมิอากาศในอาณานิคมเพาะปลูกอันเป็นดินแดนใหม่ที่พวกเขาเข้าไปอาศัย นอกจากนี้พวกเขายังต้องประสบปัญหาเรื่องระบบสาธารณสุข จนเป็นเหตุให้ต้องเสียชีวิตกันเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการจ้างแรงงานจากดินแดนดังกล่าวยังได้สร้างปัญหาให้กับผู้ว่าจ้างเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องของภาวะไร้ระเบียบของลูกจ้างที่ยากต่อการควบคุมและการกระทำเรื่องเสื่อมเสียทางศีลธรรมที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างปัญหาให้แก่ผู้ว่าจ้างแรงงานทั้งสิ้น จากเหตุผลทั้งหลายเหล่านี้ความสนใจในการสรรหาแรงงานจึงถูกจับตามองมาที่ชาวอินเดีย ดังที่ทราบกันดีว่าแรงงานชาวอินเดียเป็นแรงงานที่ได้รับการยอมรับมานานก่อนการเข้ามาแสวงหาแรงงานของเจ้าอาณานิคม ด้วยเหตุนี้มหาอำนาจอาณานิคมจึงมีการจ้างแรงงานชาวอินเดียมาทำงานในดินแดนอาณานิคมเพาะปลูกของตนเรื่อยมา ทั้งนี้เมื่อถึงคราวที่สัญญาจ้างหมดอายุ แรงงานชาวอินเดียพลัดถิ่นจำนวนมากยังคงถูกขอให้อาศัยอยู่ในอาณานิคมเพาะปลูกเพื่อทำงานต่อไปภายใต้การอนุญาตจากรัฐบาลของแต่ละประเทศที่พวกเขาอพยพเข้าไปทำงาน อีกทั้งเจ้าของกิจการยังได้สร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยการเพิ่มค่าจ้างที่สูงขึ้นและได้ให้กรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินทำกินแก่แรงงานอินเดียพลัดถิ่นเหล่านั้น (Naipaul, 2001: 33) ทำให้แรงงานอพยพชาวอินเดียจำนวนมากเลือกที่จะตั้งรกรากอยู่ในที่ต่างๆ เหล่านั้นต่อไป และเหตุนี้เองจึงส่งผลให้มีการเพิ่มจำนวนของประชากรชาวอินเดียพลัดถิ่นในดินแดนอาณานิคมเพาะปลูกทั้งหลาย

นอกเหนือจากการอพยพแรงงานด้วยระบบสัญญาจ้างแล้ว การเกณฑ์แรงงานผ่านหัวหน้างานที่รับผิดชอบในการจัดหาแรงงานให้กับฝ่ายนายทุนเจ้าของพื้นที่เกษตรกรรมยังเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เกิด

การเพิ่มจำนวนชาวอินเดียพลัดถิ่นในดินแดนใหม่ ระบบการจัดหาแรงงานดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากการที่นายทุนจะมอบหมายภาระในการจัดหาแรงงานและให้เงินแก่ผู้ที่รับผิดชอบในการเกณฑ์แรงงานตลอดจนการดูแลการทำงาน ลักษณะการทำงานผ่านผู้ควบคุมนี้จึงมีความแตกต่างกับการทำงานโดยระบบสัญญาจ้างเพียงเล็กน้อย กล่าวคือการทำงานในระบบสัญญาจ้างจะเป็นการทำงานภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างโดยตรง ในขณะที่การเกณฑ์แรงงานผ่านหัวหน้างานนี้จะมีหัวหน้างานเป็นตัวกลางระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง การอพยพแรงงานในลักษณะดังกล่าวนี้จะปรากฏชัดเจนอยู่ใน 3 พื้นที่หลักได้แก่ พม่า (Burma) ศรีลังกา (Ceylon) และมาลายา (Malaya) โดยจำนวนชาวอินเดียที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานยังดินแดนทั้งสามนี้มีจำนวนกว่า 4 ล้านคน (Lal, Reeves & Rai, 2007: 53)

นอกจากนี้สาเหตุในการอพยพของชาวอินเดียในยุคแห่งการครอบครองของจักรวรรดินิยมอังกฤษยังเกิดจากความประสงค์ของมหาอำนาจอังกฤษที่จะนำแรงงานนักโทษไปป้อนให้กับพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในดินแดนอาณานิคมต่างๆ ของตน โดยการดำเนินการดังกล่าวได้รับการพิจารณาว่าเป็นทั้งการลงโทษและการป้องปรามการก่ออาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกจากนักโทษอินเดียเหล่านั้น การอพยพนักโทษได้ดำเนินการภายใต้การจัดการของบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ (the British East India Company) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีอำนาจอย่างยิ่งในดินแดนอาณานิคมแห่งนี้ เนื่องจากบริษัทอินเดียตะวันออกแห่งอังกฤษไม่เพียงแต่จะมีส่วนในการดำเนินกิจการทางการค้าแล้วบริษัทยังมีส่วนในการจัดตั้งศาลพิพากษาคดี การทำสงครามหรือการทำสัญญากับเจ้าพื้นเมือง (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2545: 171) นักโทษทั้งหลายจะถูกส่งไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วมหาสมุทรอินเดียและดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เบนกูเลน ปีนัง หมู่เกาะอันดามัน สิงคโปร์ จำนวนนักโทษกว่าหลายหมื่นคนที่ถูกทยอยส่งไปตามที่ต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย (มีเพียงไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ที่เป็นนักโทษหญิง) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดในฐานอุกฉกรรจ์ เช่น การปล้น การฆ่า ตลอดจนนักโทษทางการเมือง จนกระทั่งถึงสมัยที่การอพยพนักโทษได้สิ้นสุดลงในช่วงปลายคริสต์ ศตวรรษที่ 19

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการอพยพนักโทษจะถูกมองว่าเป็นวิธีการในการลงโทษพวกเขา แต่การที่นักโทษชาวอินเดียได้เดินทางเพื่อไปใช้โทษของตนยังดินแดนใหม่นั้นนับเป็นโอกาสในการฝึกฝนทักษะการทำงานให้แก่พวกเขาอีกทางหนึ่งด้วย อนึ่งจากการที่มีการจัดลำดับขั้นของนักโทษตามจำนวนกระทำความผิด ระยะเวลาในการรับโทษ และความประพฤติในขณะที่เป็นนักโทษของพวกเขา ได้ส่งผลให้นักโทษที่ประพฤติตัวดีมีโอกาสดำเนินการได้รับเงินตอบแทนหรืออาจมีตำแหน่งให้รับผิดชอบในงานบางอย่าง สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการช่วยสร้างทุนรอนและสร้างโอกาสสำหรับการมีชีวิตใหม่ที่ดีขึ้นแก่พวกเขาหลังพ้นโทษ ทั้งนี้มีนักโทษจำนวนไม่น้อยที่หลังจากพ้นโทษแล้วไม่ได้ถูกจัดส่งกลับไปยังมาตุภูมิ ในทางกลับกันพวกเขาได้ตั้งถิ่นฐานในดินแดนแห่งใหม่ที่พวกเขาต้องไปเป็นนักโทษ (Lal, Reeves & Rai, 2007: 45)

การพลัดถิ่นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20

การเดินทางออกจากอนุทวีปของชาวอินเดียในคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการอพยพย้ายถิ่นฐานในอดีตอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้สาเหตุและรูปแบบของการอพยพย้ายถิ่นฐานเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีส่วนในการสร้างโอกาสและกระตุ้นการตัดสินใจ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเดินทางออกนอกอินเดีย จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียในช่วงเวลาดังกล่าวนี้นี้ การพลัดถิ่นในยุคนี้จึงถูกเรียกว่าเป็น “การพลัดถิ่นในยุคโลกาภิวัตน์” ด้วยอีกทางหนึ่ง

ภาพรวมของการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 20 ยังคงเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญเฉกเช่นเดียวกับที่เป็นมาในอดีต อนึ่งแม้การพลัดถิ่นของชาวอินเดียจะยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา แต่อาจกล่าวได้ว่าการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีความชัดเจนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ดังที่ทราบกันดีว่าในระยะแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 แรงงานชาวอินเดีย (รวมถึงแรงงานจากชาติอื่นในเอเชีย) มักถูกปฏิเสธการว่าจ้างจากตลาดแรงงานแถบตะวันตกเนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ (the Great Depression) อันเป็นผลมาจากการล่มสลายของตลาดหุ้นในวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1929 (Heiney & Downs, 1973: 12) เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลให้หลายประเทศในแถบยุโรปเผชิญกับความชบเซทางเศรษฐกิจและปัญหาประชากรว่างงานเป็นเวลานานเกือบสองทศวรรษ (Stavrianos, 1999: 528)

นอกจากนี้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939 – 1945) ก็ยังคงเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ภาวะชบเซทางเศรษฐกิจในตลาดแรงงานแถบตะวันตกทวีความรุนแรงมากขึ้น สถานการณ์อันเลวร้ายทั้งสองนี้ได้กลายเป็นกำแพงที่ขวางกั้นการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอินเดียเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโดยภาพรวมแล้วแรงงานชาวอินเดียจะถูกปฏิเสธการว่าจ้างในช่วงเวลาดังกล่าวก็ตาม แต่ยังคงมีแรงงานชาวอินเดียส่วนหนึ่งที่ได้รับการว่าจ้างเพื่อให้ไปทำงานแทนคนงานชาวยุโรปที่ถูกเกณฑ์ไปรบในสงคราม โดยแรงงานชาวอินเดียบางส่วนได้ถูกว่าจ้างเพื่อให้ไปเป็นกำลังสนับสนุนการทำสงครามให้กับมหาอำนาจ เช่น ทหารชาวเซคที่ได้รับการว่าจ้างจากอังกฤษให้ไปช่วยรบที่ดินแดนแถบตะวันออกไกล (Kurian and Srivastava, 1983: 65)

ครั้นเมื่อเหตุการณ์กลับคืนสู่ภาวะปกติในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แรงงานชาวอินเดียได้กลับเข้ามามีบทบาทในตลาดแรงงานของยุโรปอีกครั้ง การอพยพในลักษณะดังกล่าวนี้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 ยิ่งไปกว่านั้นการอพยพในช่วงนี้ดูเหมือนจะแพร่หลายไปยังดินแดนต่างๆ ของโลกมากขึ้นกว่าที่เป็นมา ทั้งนี้เพราะก่อนหน้านี้ชาวอินเดียมักจะอพยพย้ายถิ่นฐานไปเพียงในเมืองใหญ่ต่างๆ ของอังกฤษ ด้วยเหตุที่ว่าอินเดียมีสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นกับอังกฤษตลอดเวลาที่ตกเป็นอาณานิคม และการที่ชาวอินเดียไม่ค่อยเดินทางไปตั้งถิ่นฐานยังดินแดนอื่นมากนักในช่วงก่อนหน้านี้เป็นเพราะดินแดน (ของคนผิวขาว) อื่นๆ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ ฯลฯ

ล้วนมีความเข้มงวดต่อการอนุญาตให้ผู้อพยพจากชาติอื่นโดยเฉพาะจากเอเชียเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัย จนกระทั่งมาถึงช่วงปี ค.ศ. 1965 นโยบายที่เข้มงวดต่อการกีดกันการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวเอเชีย ไปยังดินแดนเหล่านั้นได้รับการผ่อนปรนมากขึ้น กอปรกับความต้องการแรงงานเพื่อตอบสนองการพัฒนา ด้านอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเทศเหล่านั้นเปิดโอกาสให้ชาวอินเดียได้เดินทางไปสู่ดินแดน ของพวกเขาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานอีกครั้งหนึ่ง

ความต้องการแรงงานที่มีทักษะและความชำนาญตลอดจนการให้ค่าตอบแทนที่สูงเป็นเครื่อง กระตุ้นการตัดสินใจของชาวอินเดียเป็นอย่างดี สภาพความต้องการของตลาดแรงงานเช่นนี้คล้ายคลึง กับในสมัยของการอพยพแรงงานสัญญาจ้างในช่วงศตวรรษที่ 19 ทว่าความแตกต่างระหว่างยุคทั้งสองคือ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 แรงงานชาวอินเดียจะถูกกำหนดบทบาทให้เป็นเพียงแค่ “กรรมกรสัญญาจ้าง” เท่านั้น แต่ในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 แรงงานชาวอินเดียจำนวนมากได้ถูกยกระดับให้สูงขึ้น และมีบทบาทสำคัญในระดับมันสมองอันเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจให้กับ ประเทศที่พวกเขาเข้าไปอาศัย ด้วยเหตุนี้การอพยพออกจากอินเดียเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานจึงประกอบไปด้วยบุคคลจากหลากหลายกลุ่มอาชีพเช่น วิศวกร แพทย์ นักวิทยาศาสตร์ ครู สถาปนิก พยาบาล (และในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 ผู้มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีและ สารสนเทศ ได้ถูกจัดรวมเข้ากับกลุ่มแรงงานซึ่งเป็นที่ต้องการของตะวันตก) ดังจะพบได้ว่าในปี ค.ศ. 1999 มีชาวอเมริกาเชื้อสายอินเดียมีจำนวนสูงถึง 165,000 คน และผู้มีความสามารถในการประกอบการ ชาวอินเดียยังคงกระจายไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกอีกเช่นกัน (Lal, Reeves & Rai, 2007: 66) จาก ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เองส่งผลให้อินเดียได้รับผลกระทบจากภาวะสมองไหลในช่วงปลายของศตวรรษ ที่ 20 อย่างเห็นได้ชัด และปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นปัญหาที่รัฐบาลอินเดียกังวลเรื่อยมา

นอกจากนี้ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 การเข้าไปตั้ง ถิ่นฐานยังดินแดนต่างๆ เพื่อประกอบธุรกิจของชาวอินเดียยังคงปรากฏอย่างชัดเจนและมีอยู่อย่างต่อเนื่อง อนึ่งหากพิจารณาถึงการพลัดถิ่นในลักษณะดังกล่าวจะพบว่าเรื่องราวในการประกอบธุรกิจของชาวอินเดีย พลัดถิ่นอาจจะไม่ได้เป็นจุดสนใจมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องราวของชาวจีนพลัดถิ่น แต่จากผล สำเร็จอันยิ่งใหญ่ของพวกเขาก็ปรากฏชัดขึ้นอยู่ทุกขณะได้ทำให้ชาวอินเดียพลัดถิ่นถูกจับตามองอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ โดยนักธุรกิจชาวอินเดียพลัดถิ่นอาจแบ่งได้เป็นสองประเภทได้แก่ ชาวอินเดียผู้ม ีความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพด้านใดด้านหนึ่งซึ่งไปอาศัยอยู่ยังต่างประเทศ (ส่วนใหญ่เป็น ประเทศพัฒนาแล้ว) และต่อมาได้ผันตัวเองสู่การเป็นผู้ประกอบการ และอีกประเภทหนึ่งคือชาวอินเดีย (หรือชาวอินเดียพลัดถิ่น) ซึ่งเป็นนักธุรกิจโดยตรงที่เดินทางออกจากอินเดียไปประกอบธุรกิจยังต่าง ประเทศ ทั้งนี้นับได้ว่ากระบวนการพลัดถิ่นในลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญในแง่ของการทำให้ ชาวอินเดียพลัดถิ่นกลายเป็นที่รู้จักและยอมรับในสายตาของชาวโลกอย่างมาก

ปัจจุบันนักธุรกิจชาวอินเดียพลัดถิ่นหลายคนได้กลายเป็นผู้ที่มีความโดดเด่นในเวทีการค้าโลก เช่น ลักชมิ มิตตาล (Lakshmi Mittal) ริตา ชาร์มา (Rita Sharma) สุเธอร์ กุปตา (Sudhir Gupta)

เมอร์ลี เกวัลราม ชานราย (Murli Kewalram Chanrai) เป็นต้น ไม่เพียงแต่นักธุรกิจชาวอินเดียพลัดถิ่นเหล่านี้จะมีชื่อเสียงโดดเด่นอยู่ในโลกธุรกิจเท่านั้น ทว่าพวกเขายังได้รับการยอมรับในฐานะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางการศึกษา ศาสนา สังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

บทสรุป

การอพยพย้ายถิ่นฐานออกจากมาตุภูมิไปยังดินแดนแห่งใหม่ นับเป็นอีกหนึ่งปรากฏการณ์ทางสังคมของมนุษยชาติที่มีประวัติศาสตร์เป็นมาที่ยาวนาน แน่แน่นอนว่าการพลัดถิ่นในแต่ละครั้งย่อมหมายถึงการเกิดขึ้นของชุมชนคนพลัดถิ่นในดินแดนแห่งใหม่ที่พวกเขาเข้าไปตั้งถิ่นฐานอาศัย การเกิดขึ้นของชุมชนคนพลัดถิ่นในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดการหลอมรวมทางวัฒนธรรม ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ของคนพลัดถิ่นกับกลุ่มชาติพันธุ์ผู้เป็นเจ้าของพื้นที่เดิมอย่างกลมกลืน นอกจากนี้การเกิดขึ้นของชุมชนคนพลัดถิ่นในดินแดนแห่งใหม่ยังส่งผลให้คนพลัดถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างประวัติศาสตร์ของชาติร่วมกับประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเดิมอีกทางหนึ่งด้วย อาจกล่าวได้ว่าแทบไม่มีประวัติศาสตร์ของชนชาติใดในโลกที่เกิดขึ้นหรือมีพัฒนาการมาจากการกระทำของพลเมืองของตนเพียงอย่างเดียวโดยปราศจากความเกี่ยวข้องกับคนพลัดถิ่นที่เข้าไปในประเทศของตน

ในจำนวนของคนพลัดถิ่นหลากหลายชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในโลก ชาวอินเดียพลัดถิ่นนับเป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจอยู่ในระดับต้นๆ จากแวดวงวิชาการหลายสาขา ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเปรียบเทียบกับคนพลัดถิ่นชาติพันธุ์อื่นๆ แล้ว ชาวอินเดียพลัดถิ่นดูจะเป็นที่คุ้นเคยในสายตาของชาวโลกในระดับต้นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอินเดียเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์การพลัดถิ่นมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้การพลัดถิ่นของชาวอินเดียได้แผ่ขยายวงกว้างออกไปยังแทบทุกภูมิภาคของโลก

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยของการพลัดถิ่นของชาวอินเดียจะพบว่า ปัจจัยที่ผลักดันให้พวกเขาตัดสินใจหรือจำต้องพลัดถิ่นฐานมักเกี่ยวเนื่องกับเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ทั้งนี้เหตุผลทางเศรษฐกิจนี้อาจหมายถึงทั้งการประกอบธุรกิจของชาวอินเดียที่ทำให้พวกเขาตัดสินใจเดินทางออกนอกอนุทวีปด้วยความสมัครใจ และการประกอบธุรกิจของชาติมหาอำนาจที่มีส่วนผลักดันให้ชาวอินเดียเดินทางออกนอกประเทศทั้งด้วยความเต็มใจและไม่เต็มใจ นอกจากนี้การพลัดถิ่นของชาวอินเดียยังเกิดจากปัจจัยอื่นๆ อีก เช่นการแสวงบุญ การเผยแพร่ศาสนา การศึกษา ฯลฯ

ไม่ว่าการเดินทางออกนอกอนุทวีปจะเกิดจากเหตุผลใดก็ตาม การพลัดถิ่นของชาวอินเดียในแต่ละครั้งได้ทำให้จำนวนของชาวอินเดียพลัดถิ่นเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้พวกเขากลายเป็นที่รู้จักในสายตาของชาวโลกได้ดียิ่งขึ้น นอกจากการเป็นที่รู้จักเพราะจำนวนของประชากรพลัดถิ่นที่เพิ่มสูงขึ้นแล้ว ชาวอินเดียพลัดถิ่นจำนวนไม่น้อยยังได้ทำให้ชาวโลกประจักษ์และยอมรับในบทบาทและอำนาจของพวกเขาที่มีต่อโลกในยุคปัจจุบันอีกด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ภาวะแห่งการเจือจางทางอัตลักษณ์ที่เกิดจากบริบทของการพลัดถิ่นนับเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มักได้รับการกล่าวถึงพร้อมกับการบอกเล่าเรื่องราวของพวกเขา เนื่องจากชาวอินเดียนับเป็นกลุ่ม

ชาติพันธุ์ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องการรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้ว่า แม้ชาวอินเดียจะอาศัยอยู่ห่างไกลจากมาตุภูมิเพียงใดก็ตาม แต่ในภาพรวมแล้วพวกเขาส่วนใหญ่ก็ยังคงไว้ซึ่งความเป็นอินเดีย (Indianness) เฉกเช่นเดียวกับชาวอินเดียผู้อาศัยอยู่ในอนุทวีป อย่างไรก็ตาม แม้ชาวอินเดียพลัดถิ่นจะมีความพยายามในการส่งผ่านความเป็นอินเดียจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ทั้งในพื้นที่ครอบครัวและชุมชนก็ตาม แต่ภายใต้บริบทของการพลัดถิ่นโดยเฉพาะความห่างไกลจาก มาตุภูมิได้ทำให้ความเป็นอินเดียของพวกเขาเจือจางลงไป จนบางครั้งสิ่งดังกล่าวได้นำไปสู่การสูญเสีย แห่งอัตลักษณ์ (loss of identity) ของชาติพันธุ์ในที่สุด ปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวนี้ปรากฏชัดในช่วงที่พวกเขาเดินทางออกไปทำงานยังอาณานิคมเพาะปลูกในยุคแห่งการล่าอาณานิคม และดูเหมือนว่า สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนี้ได้ถูกนำเสนอสู่การรับรู้ของคนทั่วไปผ่านงานประพันธ์ของนักเขียน ชาวอินเดียพลัดถิ่นหลายท่านเช่น วี.เอส. ไนพอล (V.S. Naipaul) ซัลมาน รูดี (Salman Rudie) ภาร์ตี มุเคอร์จี (Bharati Mukherji) ฯลฯ อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระแสของการครอบงำของวัฒนธรรมตะวันตกในยุค ปัจจุบันและอิทธิพลของวัฒนธรรมกระแสหลักในดินแดนที่พวกเขาเข้าไปอาศัยอยู่จะนำมาซึ่งความเจือจางทางอัตลักษณ์ให้ปรากฏชัดมากขึ้นก็ตาม แต่ดูเหมือนว่าชาวอินเดียพลัดถิ่นยังคงสามารถรักษา ภาพลักษณ์ของการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เหนียวแน่นอยู่ในอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนได้เป็นอย่างดี ชาติหนึ่ง

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการย้ายถิ่นฐานออกจากอนุทวีปไปยังดินแดนต่างๆ ของชาวอินเดีย ยังคงปรากฏให้พบได้อย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่จะทำให้จำนวนประชากรชาวอินเดีย พลัดถิ่นเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น หากแต่ยังหมายถึงความเป็นปึกแผ่นของชุมชนชาวอินเดียพลัดถิ่นที่เพิ่ม มากขึ้นอีกด้วยเช่นกัน ทั้งนี้จากการที่ชาวอินเดียพลัดถิ่นได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในประวัติศาสตร์ ของชนชาติต่างๆ มาโดยตลอด พวกเขาจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทอยู่ใน ประวัติศาสตร์โลกและมีส่วนในการกำหนดความเป็นไปของโลกอย่างปฏิเสธไม่ได้

บรรณานุกรม

- เนห์รู, ยวหาระลาล. 2545. **พบถิ่นอินเดีย**. แปลโดย กรุณา กุศลาสัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2548. **พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาทุก อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สาวิตรี เจริญพงศ์. 2545. **การตารยะ: อารยธรรมอินเดียตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงหลังได้รับเอกราช**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ashok, M. R. 2003. "Colonial Consciousness in V.S. Naipaul." In Suman Bala, ed. **V.S. Naipaul: A Literary Response to the Nobel Laureate**. New Delhi: Khosla.
- Asthana, Sahahi. 1976. **History and Archaeology of India's Contacts with Other Countries: From Earliest Times to 300 B.C.** New Delhi: B. P. Publishing.
- Bridget and Allchin, Raymond. 1968. **The Birth of Indian Civilization**. Middlesex: Penguin Books.
- Butt, John J. 2006. **The Greenwood Dictionary of World History**. London: Greenwood.
- Eposito, John L. 2002. **What Everyone Needs to Know about Islam**. London: Oxford University Press.
- Heiney, Donald and Downs, Lenthiel H. 1973. **Recent American Literature to 1930**. New York: Prentice-Hall.
- Kurian, George and Srivastava, Ram P. 1983. **Oversea Indians**. New Delhi: Vicas Publishing House P.V.T.
- Lal, Brij V., Reeves, Peter and Rai, Rajesh. 2007. **The Encyclopedia of the Indian Diaspora**. London: Oxford University Press.
- Lamb, Hellen B. 1959. "The Indian Merchant" In Molton Singh, ed. **Traditional India: Structure and Change**. Philadelphia: American Folklore Society.
- Langer, William L. 1973. **Cities, Their Origin, Growth and Human Impact: Readings from Scientific American**. San Francisco: Freeman.
- Naipaul, V. S. 2001. "Two Worlds" In Matthew J. Bruccoli, ed. **Dictionary of Literary Biography Yearbook: 2000**. Detroit: Layman Book.
- Sen, Amartya. 2005. **The Argumentative Indian: Writings on Indian Culture, History and Identity**. New Delhi: Penguin India.
- Stavrianos, L. S. 1999. **The World since 1500: A Global History**. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall.